

М. Л. Аряєв, Л. Є. Капліна, Л. І. Сеньківська, Д. В. Усенко, В. С. Бірюков, М. С. Стрельцов, Н. О. Бишлей, В. В. Павлова, І. В. Талашова, Д. С. Селімханова, Д. А. Варбанець, Ю. В. Десятська

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ В ПЕДІАТРІЇ ЯК НОВА МОЖЛИВІСТЬ ОТРИМАННЯ ЗНАТЬ ТА НАВИЧОК

Одеський національний медичний університет, Одеса, Україна

УДК 616-053.2:378

М. Л. Аряєв, Л. Є. Капліна, Л. І. Сеньківська, Д. В. Усенко, В. С. Бірюков, М. С. Стрельцов, Н. О. Бишлей, В. В. Павлова, І. В. Талашова, Д. С. Селімханова, Д. А. Варбанець, Ю. В. Десятська

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ В ПЕДІАТРІЇ ЯК НОВА МОЖЛИВІСТЬ ОТРИМАННЯ ЗНАТЬ ТА НАВИЧОК

Одеський національний медичний університет, Одеса, Україна

Статтю присвячено визначенню обізнаності, прихильності та свідомого вибору вибіркового освітнього компоненту здобувачами вищої освіти, створених співробітниками кафедри педіатрії № 1 Одеського національного медичного університету у 2022–2023 навчальному році. Вільний вибір освітніх компонентів здобувачами вищої освіти впливає на розроблення освітніх професійних програм, орієнтованих на здобувача, і сприяє конкуренції у викладацькому середовищі як на рівні кафедр, так і в індивідуальних стосунках. Співробітниками кафедри розроблено 5 вибіркового програм для студентів V курсу і 12 вибіркового програм для студентів VI курсу. Проведено опитування студентів щодо вмотивованості вибору вибіркової дисципліни. Виявлено переважання вибору вибіркового компоненту, які стосувалися невідкладних станів у педіатрії і сприяли опануванню практичних навичок та були корисні у майбутній професії. Відзначено зростання питомої ваги якісної успішності з вибіркового компоненту порівняно з основною.

Ключові слова: вибіркові компоненти вищої освіти, обізнаність, прихильність, вільний вибір, якісна успішність.

UDC 616-053.2:378

M. L. Aryayev, L. E. Kaplina, L. I. Senkivska, D. V. Usenko, V. S. Biryukov, M. S. Streltsov, N. O. Byshlei, V. V. Pavlova, I. V. Talashova, D. S. Selimkhanova, D. A. Varbanets, Y. V. Desiatska

ELECTIVE DISCIPLINES IN PEDIATRICS AS A NEW OPPORTUNITY TO ACQUIRE KNOWLEDGE AND SKILLS

Odesa National Medical University, Odesa, Ukraine

The article is devoted to the determination of awareness, commitment and conscious choice of selective educational components by students of higher education, created by employees of the Department of Pediatrics No. 1 of the Odesa National Medical University in the 2022-2023 academic year. The free choice of educational components by students of higher education influences the development of student-oriented educational professional programs and promotes competition in the teaching environment both at the level of departments and in individual relationships. Employees of the department have developed 5 elective programs for students of the 5th year and 12 elective programs for students of the 6th year. Selective components for 5th-year higher education applicants were aimed at critical conditions in neonatology, emergency care for children at the pre-hospital stage, critical conditions in pediatric endocrinology, observation of a healthy and sick child by a family doctor, organization of preventive vaccinations for children. For students of the 6th course, elective components allowed to expand knowledge and skills from various sections of pediatrics, such as: emergency conditions in children's allergology, endocrinology, cardiology, neurology, pulmonology, or caused by external factors, child abuse syndrome, sudden infant death syndrome, sudden cardiac death, as well as in the issues of the algorithm for making a clinical diagnosis in complex cases, organizing and carrying out preventive vaccinations, Integrated management of common diseases in children under 5 years of age, communication ethics and mastering communication skills during the examination of healthy and sick children. A survey of students was conducted regarding the motivation for choosing a selective discipline. The predominance of the choice of selective components was revealed that related to emergency conditions in pediatrics, had an interesting program and contributed to the acquisition of practical skills and were useful in the future profession. A more conscious choice was characteristic of the students of the 6th year. An increasing of the specific weight of qualitative academic performance was noted in elective components compared to the main. In addition, the impracticality of creating selective disciplines with a load of 1.5 credits was clarified, with a proposal to increase it to 3 credits in order to improve the educational process and the formation of the class schedule.

Key words: selective components of higher education, awareness, commitment, free choice, qualitative academic performance.

Актуальність. Вільний вибір освітніх компонентів здобувачами вищої освіти передбачений Законом України «Про вищу освіту», стаття 62, пункт 15, впливає на розроблення освітніх професійних програм, орієнтованих на здобувача. Вибіркові компоненти становлять 25% кредитів ЄКТС і формують створення індивідуального навчального шляху та конкурентоспроможності здобувачів вищої освіти в подальшому

професійному житті [1]. Відомо, що вільний вибір здобувачами вибіркового освітнього компоненту призводить до здорової конкуренції у викладацькому середовищі як на рівні кафедр, так і в індивідуальних стосунках. Відсутність можливості вільно вибирати елективні дисципліни негативно впливає на сприйняття навчальної політики закладу [2]. Тематика вибіркового курсу може сприяти самостійному пошуку інформації, поліпшенню пам'яті, працездатності, формуванню функціональних soft skills – «м'яких» компетенцій, впевненості, комунікаційних навичок, позитивної самооцінки [3].

Мета дослідження полягає у порівнянні обізнаності, прихильності та свідомого вільного вибору вибіркового освітнього компоненту вітчизняними та іноземними здобувачами вищої медичної освіти V та VI курсів і оцінці їх якості успішності порівняно з основною компонентою навчання «Педіатрія».

Матеріали та методи. Проведено оцінку обізнаності, прихильності та свідомого вільного вибору вибіркового освітнього компоненту, розроблених співробітниками кафедри педіатрії № 1, здобувачами вищої освіти Одеського національного медичного університету у 2022–2023 навчальному році, та порівняння їх якості успішності з основною компонентою навчання «Педіатрія».

Результати власних досліджень. Наприкінці 2021–2022 навчального року здобувачам вищої освіти Одеського національного університету були запропоновані створені різними кафедрами на всіх курсах навчання нові вибіркові компоненти, у тому числі 17 із педіатрії на кафедрі педіатрії № 1. Здобувачі мали можливість вільного вибору, за яким у подальшому було сформовано освітню професійну програму на 2022–2023 навчальний рік.

Обов'язковими компонентами на викладання педіатрії на V курсі передбачено 3 кредити та на викладання виробничої поліклінічної лікарської практики, педіатрія – 1 кредит, що недостатньо для всебічного глибокого вивчення цих компонентів. Співробітники кафедри педіатрії № 1 створили 5 робочих вибіркового компонента для студентів V курсу. Усі програми мали по 1,5 кредити навчального навантаження. Робоча програма вибіркового компонента «Критичні стани в неонатології» передбачала надання невідкладної допомоги новонародженим дітям із гемолітичною хворобою та дихальними розладами, зумовленими респіраторним дистрес-синдромом, пневмонією, синдромом аспірації меконію, бронхолегеневою дисплазією. Відпрацьовувалися практичні навички виконання замінного переливання крові та реанімації на симуляційному обладнанні. Робоча програма вибіркового компонента «Принципи невідкладної допомоги дітям на догоспітальному етапі» була спрямована на здійснення невідкладної допомоги в амбулаторних умовах. Відпрацьовувалися практичні навички серцево-легеневої реанімації на симуляційному обладнанні, що сприяло поширенню знань і опануванню навичок надання невідкладної допомоги під час виробничої поліклінічної лікарської практики. Робоча програма вибіркового компонента «Критичні стани в дитячій ендокринології» значно розширювала знання та вміння здобувачів щодо невідкладної допомоги при ендокринних захворюваннях у дітей. Робочі програми вибіркового компонента «Принципи організації проведення профілактичних щеплень у дітей» та «Спостереження здорової та хворої дитини сімейним лікарем» стали у нагоді під час виробничої поліклінічної лікарської практики з педіатрії. Здобувачі оцінювали фізичний та психомоторний розвиток конкретної дитини, визначали раціон годування, проводили консультування батьків, спрямоване на розвиток дитини.

Обов'язковими компонентами на викладання педіатрії на VI курсі передбачено 3 кредити. Нами було розроблено 12 робочих програм вибіркового компонента, які або доповнювали обов'язкові компоненти, або містили розділи педіатрії, які не входили до основної програми і розширювали кругозір здобувачів вищої освіти. Усі програми були розраховані на 1,5 кредити навчального навантаження. Робоча програма «Алгоритм постановки педіатричного діагнозу складних клінічних випадків у сімейній медицині» спрямована на формування навичок опитування батьків пацієнта при абдомінальному болю, синдромі бронхіальної обструкції, запальних захворюваннях сечової системи, затримці фізичного розвитку дитини. жовтяницях новонароджених. Проведення диференційної діагностики та обґрунтування клінічного діагнозу в складних клінічних випадках. Визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги при невідкладних станах, характеру та принципів лікування хворих дітей. Робоча програма «Інтегроване ведення хвороб дитячого віку, ІВХДВ» передбачала опрацювання алгоритму дій сімейного лікаря у контексті ІВХДВ від народження до 5 років життя. Вибіркова компонента «Вакцинація у дітей та дорослих» сприяла набуттю здобувачами вищої освіти додаткових знань та оволодінню професійними компетентностями з організації та проведення профілактичних щеплень у дітей, оцінки несприятливих подій під час вакцинації, надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоці та алергічних реакціях. Робоча програма «Невідкладна педіатрична допомога при кровотечах, нещасних випадках та отруєннях». Програма передбачала відпрацювання практичних навичок серцево-легеневої реанімації, промивання шлунку, зупинки кровотечі на симуляційному обладнанні, надання невідкладної допомоги при термічних ураженнях, гострих отруєннях, укусах домашніх та диких тварин, кліщів та комах, отруйних змій та павуків. Вибіркова компонента «Невідкладні стани в дитячій алергології» формувала у здобувачів вищої освіти вміння діагностувати та надавати невідкладну допомогу при гострій кропив'янці, набряку Квінке, алерго-токсико-дерматологічних синдромів, анафілактичному шоці, гострій дихальній недостатності, проводити штучну вентиляцію легень за допомогою маски та мішка Амбу на симуляційному обладнанні. Вибіркова дисципліна «Невідкладні стани в дитячій ендокринології» сприяла розширенню знань та можливостей здійснення невідкладної медичної допомоги при діабетичному кетоацидозі, гіпоглікемічній, гіперосмолярній, гіперлактацидемічній комі, тіреотоксичній кризі, гострій та хронічній наднирковій недостатності. Вибіркова компонента «Практичні питання дитячої кардіології» вдосконалювала практичні навички аускультативної серця, аналізу результатів ЕКГ та рентгенографії органів грудної клітини, показників артеріального тиску залежно від статі та зросту за центильними номограмами та таблицями, надання невідкладної допомоги при гострій та хронічній серцевій недостатності, порушеннях серцевого ритму, гіпертонічній кризі у дітей. Робоча програма «Невідкладні стани в дитячій неврології» охоплювала питання спілкування з батьками дитини зі скаргами на

біль різної етіології та патогенезу, судомами, внутрішньочерепними гематомами, набряком головного мозку, хворими на менингіт та енцефаліт. Оцінки стану дитини за шкалою Глазго. Визначення показань та протипоказань до люмбальної пункції і проведення її на симуляційному обладнанні з подальшою оцінкою результатів дослідження ліквору у дітей. Вибіркова компонента «Практичні питання дитячої пульмонології» сприяла вдосконаленню диференційної діагностики пневмонії, спадкових і хронічних захворювань органів дихання, синдрому бронхіальної обструкції, наявності стороннього тіла в дихальних шляхах. Під час занять у процесі рольової гри здобувачі вчилися спілкуватися з батьками дитини щодо ймовірності розвитку бронхіальної астми, наявності тривалого кашлю у дитини. Навчалися методиці видалення стороннього тіла з дихальних шляхів на манекені дитини, використовувати метод високочастотної осциляції грудної клітки у лікуванні дітей із муковісцидозом і бронхоектатичною хворобою. Робоча програма вибіркової дисципліни «Особливості та етика спілкування з хворою дитиною та її батьками. Відпрацювання комунікативних навичок» передбачала використання алгоритмів комунікативних навичок батьків дитини з різними гострими та хронічними захворюваннями. Під час проведення занять використовувався метод рольової гри. Проводилося спілкуватися з батьками новонародженої дитини за наявності жовтяниці або бактеріальної інфекції та для підтримки ефективного грудного вигодовування за алгоритмом Інтегрованого ведення хвороб дитячого віку. Особливу увагу було приділено опитуванню батьків дитини, хворої на тяжку пневмонію, ймовірну пневмонію, кашель, анемію за алгоритмом Інтегрованого ведення хвороб дитячого віку. Використовувався Алгоритм опитування батьків дитини для визначення ризику ймовірності бронхіальної астми, наявності геморагічних захворювань у дітей (тромбоцитопенія, тромбоцитопатія, геморагічний васкуліт) та їх диференційної діагностики з гострим лейкозом. Проводилося опитування батьків дитини за алгоритмом обстеження та медичного ведення дитини

раннього віку, хворої на рахіт. Вибіркова дисципліна «Принципи поліклінічного спостереження здорової та хворої дитини» присвячена оцінці фізичного та психомоторного розвитку здорової дитини, диференційній діагностиці порушень фізичного розвитку у новонароджених дітей і дітей різного віку із застосуванням сигмальних номограм, умінню призначати лікувальне харчування дітям із затримкою фізичного розвитку та синдромом мальабсорбції. Робоча програма вибіркової дисципліни «Синдром жорстокого поводження. Синдром раптової смерті. Синдром раптової серцевої смерті» включала питання, які не розглядаються під час вивчення обов'язкових компонент, але мають велике значення у реальній педіатричній практиці. Здобувачі опановували навички ідентифікації ознак та обґрунтування діагнозу синдрому жорстокого поводження з дитиною і дій щодо його профілактики. Висвітлено питання визначення факторів ризику, теорій танатогенезу і профілактики синдрому раптової смерті немовлят. Особливу увагу приділено синдрому раптової серцевої смерті у дітей, наданню невідкладної допомоги при гострій серцевій недостатності, порушеннях серцевого ритму, раптовій зупинці кровообігу.

Силабуси вибірових компонент українською та англійською були розміщені на сайті кафедри університетського серверу. Окрім того, було створено групу для студентів V і VI курсів окремо у телефонній мережі Viber та на Facebook із розміщеною інформацією щодо можливостей, які зможуть отримати здобувачі під час вивчення цих вибірових дисциплін. У результаті здобувачі вибрали більшість запропонованих вибірових компонент як на V, так і на VI курсі навчання.

Серед вітчизняних здобувачів вищої освіти V курсу вибірові компоненти, розроблені нашою кафедрою, вибрали 36,3%, тоді як серед іноземних – лише 11,3%. Зацікавленість здобувачів VI курсу була вищою. Запропоновані вибірові компоненти вибрали 96,7% вітчизняних здобувачів і 58,7% – іноземних (рис. 1). Серед вітчизняних здобувачів вищої освіти V курсу найбільшу перевагу було надано вибіровим дисциплінам

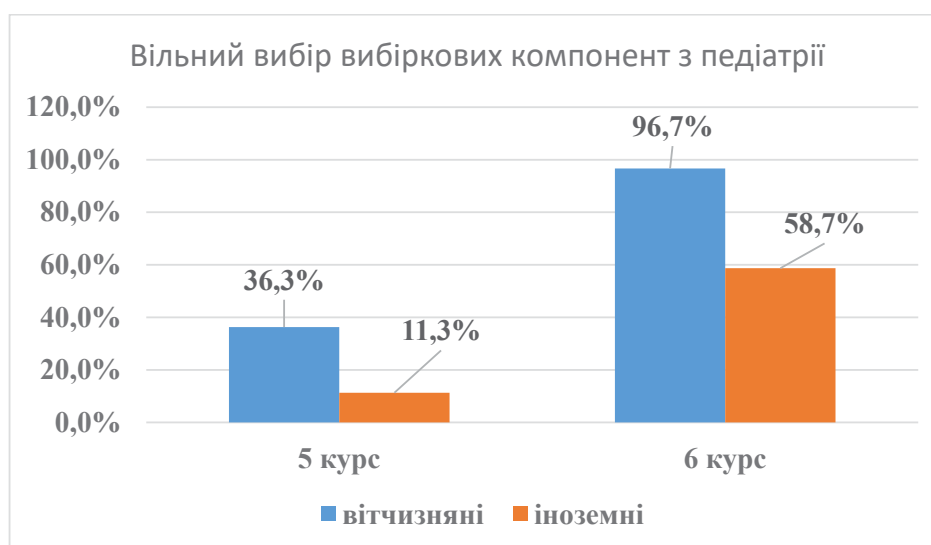

Рис. 1. Вільний вибір вибірових компонент із педіатрії вітчизняними та іноземними студентами

«Принципи невідкладної допомоги дітям на догоспітальному етапі» – 43,7% та «Критичні стани в неонатології» – 33,6%. Вибіркову компоненту «Спостереження здоров'я та хворої дитини сімейним лікарем» вибрали 10,9% вітчизняних здобувачів і 11,3% – іноземних. Вибіркову компоненту «Критичні стани в дитячій ендокринології» вибрали лише 11,8% вітчизняних здобувачів і не вибрали іноземні. Вибіркова дисципліна «Принципи організації проведення профілактичних щеплень у дітей» не викликала зацікавленості як серед вітчизняних, так і серед іноземних здобувачів.

Серед здобувачів вищої освіти VI курсу найбільший інтерес викликали вибіркові компоненти «Невідкладна педіатрична допомога при кровотечах, нещасних випадках та отруєннях» (25,4%, 23,9%), «Невідкладні стани в дитячій ендокринології» (10,6%, 16,3%), «Синдром жорстокого поведіння. Синдром раптової смерті. Синдром раптової серцевої смерті» (14,0, 16,3%), «Вакцинація у дітей та дорослих» (9,7%, 13,3%) як у вітчизняних, так і у іноземних здобувачів. Вибір інших компонент не перевищував 10%. Зовсім не вибрали дисципліну «Інтегроване ведення хвороб дитячого віку» вітчизняні і іноземні здобувачі, можливо, тому, що складникам цієї компоненти приділяється достатньо уваги під час вивчення обов'язкової компоненти з педіатрії. Вибіркові дисципліни «Особливості та етика спілкування з хворою дитиною та її батьками. Відпрацювання комунікативних навичок» і «Принципи поліклінічного спостереження здорової та хворої дитини» викликали інтерес лише у невеликій кількості вітчизняних здобувачів вищої освіти (табл. 1).

Проведено опитування здобувачів, які вибрали вибіркові компоненти на нашій кафедрі, щодо мотивації цього вибору. З'ясувалося, що найчастіше приводом для вибору вибіркової дисципліни вітчизняними здобувачами V і VI курсів відповідно були: цікава тема вибіркової дисципліни (24,5% та 30,5%), можливість опанування практичних навичок (23,2%, 25,2%), поглиблення власних знань з основної дисципліни (14,8%, 15,3%), користь для майбутньої професії

(10,0%, 16,0%) (рис. 2). Результати опитування іноземних здобувачів вищої освіти V і VI курсів відповідно показали, що основними чинниками вибору вибіркової дисципліни були: користь для подальшої професії (25,7%, 30,6%), зацікавленість темою (18,4%, 25,5%), опанування практичних навичок (18,3, 25,6%), поглиблення знань (12,3%, 9,0%). Але до 12,7% серед іноземних здобувачів V курсу вибрали вибіркову дисципліну у зв'язку з тим, що їм просто не вистачило певної кількості кредитів (рис. 3).

Жоден іноземний здобувач VI курсу не вибрав вибіркову дисципліну «Особливості та етика спілкування з хворою дитиною та її батьками. Відпрацювання комунікативних навичок». Можливо, здобувачі або не зрозуміли можливості цієї дисципліни, або не вважали комунікативні навички важливим складником професії лікаря. Однак ми знаємо, що саме ці навички викликають багато труднощів під час їх спілкування з дитиною або батьками хворої дитини. Вибір вибіркової компоненти як корисної дисципліни для подальшої професії переважає серед іноземних студентів, можливо, тому, що вітчизняні студенти із цим питанням ще не визначилися. Більш свідомий вибір був притаманний здобувачам VI курсу. Проведено порівняння якісної успішності здобувачів вищої освіти за вибірковими компонентами та основною компонентою «Педіатрія» протягом цього ж періоду навчання. Установлено, що якісна успішність із вибірових компонент здобувачів V курсу коливалася в межах 68,1–74,1% у вітчизняних і 50,8–53,1% у іноземних і перевищувала якісну успішність з основної компоненти «Педіатрія» (65,3% та 50,2% відповідно) (рис. 4). Якісна успішність здобувачів вищої освіти VI курсу з вибірових дисциплін була вищою, ніж з основної компоненти, і становила 76,9–81,3% у вітчизняних і 57,3–60,0% у іноземних здобувачів порівняно з основною компонентою «Педіатрія» 75,8% та 56,7% відповідно (рис. 5).

Обговорення результатів. Вибір елективної дисципліни здобувачем вищої освіти залежить від багатьох складників. На початку навчання під час вибору

Таблиця 1

Розподіл здобувачів вищої освіти VI курсу за вибірковими компонентами, %

Вибіркова компонента	Вітчизняні	Іноземні
Алгоритм постановки педіатричного діагнозу складних клінічних випадків у сімейній медицині	2,1	8,2
Інтегроване ведення хвороб дитячого віку	0	0
Вакцинація у дітей та дорослих	9,7	13,3
Невідкладна педіатрична допомога при кровотечах, нещасних випадках та отруєннях	25,4	23,9
Невідкладні стани в дитячій алергології	14,7	8,2
Невідкладні стани в дитячій ендокринології	10,6	16,3
Практичні питання дитячої кардіології	5,4	7,9
Невідкладні стани в дитячій неврології	9,5	5,9
Практичні питання дитячої пульмонології	4,5	8,2
Особливості та етика спілкування з хворою дитиною та її батьками. Відпрацювання комунікативних навичок	2,2	0
Принципи поліклінічного спостереження здорової та хворої дитини	1,9	0
Синдром жорстокого поведіння. Синдром раптової смерті. Синдром раптової серцевої смерті	14,0	16,3

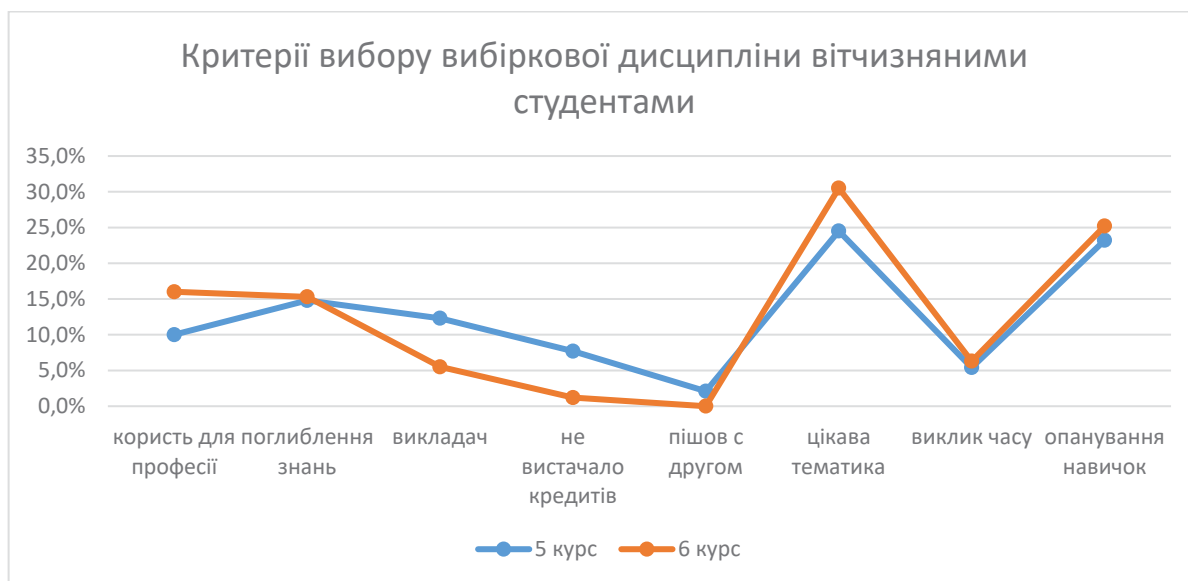

Рис. 2. Критерії вибору вибіркової дисципліни вітчизняними студентами

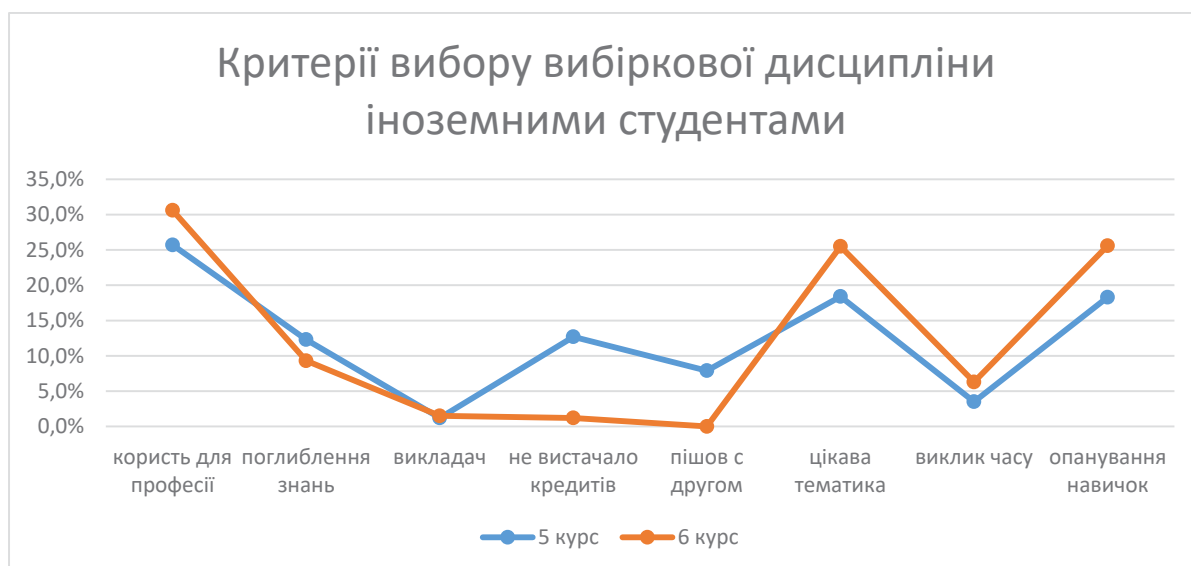

Рис. 3. Критерії вибору вибіркової дисципліни іноземними студентами

елективних дисциплін здобувач стоїть на розпутьті, не знаючи, якій вибірковій компоненті надати перевагу, і навіть коли він думає, що знає, через час з'ясує, що ця компонента не знадобиться у його подальшій професійній діяльності або вона не зацікавила його чи не принесла задоволення. Іноді здобувачі не можуть розглянути і вибрати всі доступні варіанти елективних дисциплін [4]. Під час вибору вибірових дисциплін здобувачі керуються таким сприйняттям запропонованих курсів, як задоволення, користь, труднощі. У процесі дослідження ми спостерігали у здобувачів труднощі, про які вже повідомляли інші дослідники. Ми підтримуємо точку зору [5; 6], що труднощі не завжди лякають здобувача, його вибір важкого курсу може бути компенсованим задоволенням від можливості подолання цих труднощів, цікавого подання матеріалу, активної участі в процесі навчання, опанування компетентностей, у тому числі злагодженої роботи в команді

або користі для подальшого професійного життя. Наші результати корелюють із думкою [7–10] про те, що вибіркові компоненти можуть розширювати не лише межі майбутньої професії, а й стати кроком до наукової діяльності з опануванням навичок збору матеріалу, його статистичної обробки, критичного мислення, написання й оформлення для друку наукової статті, усвідомлення необхідності досліджень для подальшої практики. Вони допомагають здобувачам здійснювати пошук інформації у фахових журналах, працювати зі спеціальними джерелами іноземною мовою [11; 12].

Вибір одним здобувачем декількох вибірових компонент, а також обмеження часу загальним розкладом занять для вивчення вибірових компонент створили труднощі у формуванні груп. Навчальне навантаження вибірової дисципліни у 1,5 кредити виявило недостатність часу і складності розміщення дисциплін у загальному розкладі. Змішана форма навчання у вигляді

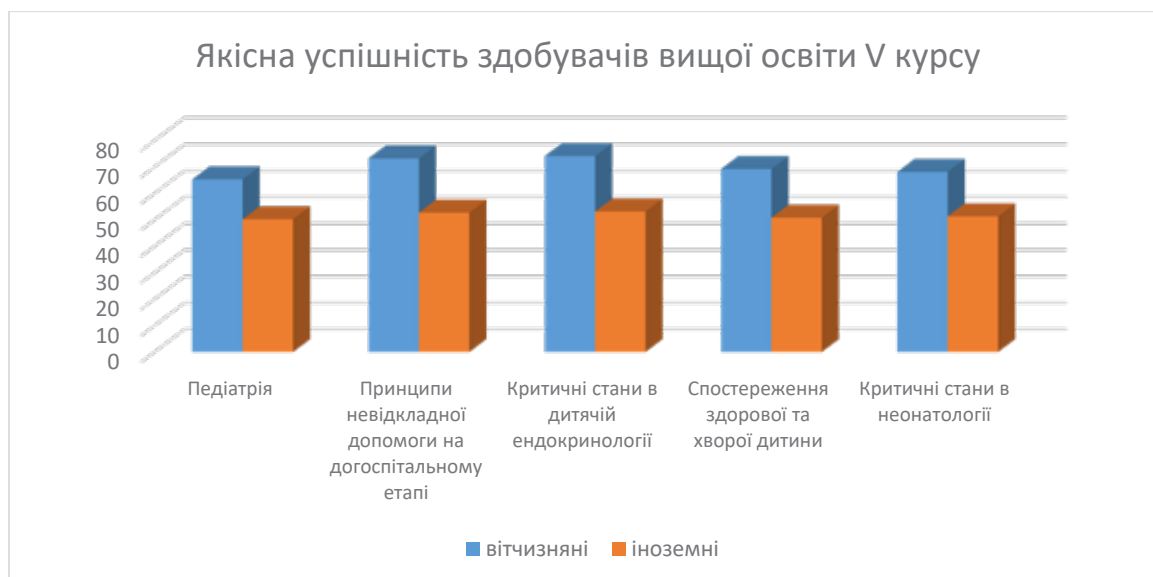

Рис. 4. Порівняння якісної успішності з вибірових компонент з основною компонентою «Педіатрія» серед здобувачів V курсу

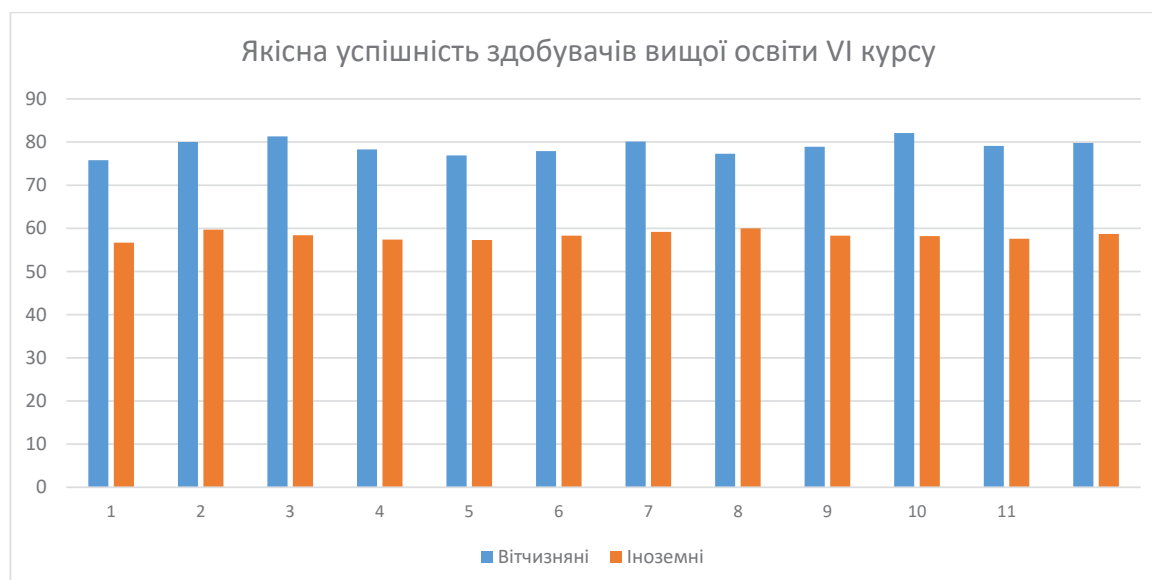

Рис. 5. Порівняння якісної успішності з вибірових компонент з основною компонентою «Педіатрія» серед здобувачів VI курсу

Примітки: 1 – Основна компонента «Педіатрія». 2 – Особливості та етика спілкування з хворою дитиною та її батьками. 3 – Синдром жорстокого поводження. Синдром раптової смерті. Синдром раптової серцевої смерті. 4 – Практичні питання дитячої пульмонології. 5 – Принципи поліклінічного спостереження здорової та хворої дитини. 6 – Невідкладні стани в дитячій ендокринології. 7 – Практичні питання дитячої кардіології. 8 – Алгоритм постановки педіатричного діагнозу складних клінічних випадків в сімейній медицині. 9 –Вакцинація дітей та дорослих. 10 – Невідкладна допомога при кровотечах, отруєннях та нещасних випадках у дітей. 11 – Невідкладні стани в дитячій неврології. 12 – Невідкладні стани в дитячій алергології

поєднання очної та дистанційної форм давала різні можливості в опануванні алгоритму виконання навичок. Тому нами були створені відеоролики з чітким алгоритмом виконання навичок, які використовувалися під час занять і давали можливість здобувачам відтворити навичку самостійно під час знаходження на кафедрі.

Висновки. Таким чином, обізнаність, прихильність та свідомий вільний вибір вибірових освітніх ком-

понент мають відмінності у вітчизняних здобувачів вищої медичної освіти порівняно з іноземними здобувачами вищої медичної освіти. Вибіркові компоненти дають можливість здобувачам вищої освіти поглибшати рівень знань основної дисципліни й опанувати нові практичні навички. Виявлено переважання вільного вибору вибірових компонент, які стосувалися невідкладних станів у педіатрії, серед вітчизняних та іноземних здобувачів. Спостерігалось підвищення

питомої ваги якісної успішності з вибірових компонент порівняно з основною компонентою «Педіатрія» як у вітчизняних, так і у іноземних здобувачів вищої освіти. Під час формування вибірових компонент на наступний рік доцільно збільшити їх навчальне навантаження до 3-х кредитів. У силабусах потрібно ретельніше описувати можливості вибірової дисципліни, що може сприяти більш усвідомленому вибору здобувачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Law of Ukraine "On Higher Education" <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (in Ukrainian).
2. A focus on student choice in selecting elective courses: a qualitative study. Dissertation in Practice Submitted to The School of Education and Health Sciences of the University of Dayton In Partial Fulfillment of the Requirements for The Degree of Doctor of Education By Anthony Sewell University of Dayton. Dayton, Ohio August, 2022 P.82. https://etd.ohiolink.edu/apexprod/rws_etd/send_file/send?accession=dayton1657276348156819&disposition=inline
3. Druganova O. The role of subjects of free choice in the formation of "soft skills" in students of higher education. URL: <http://orcid.org/0000-0002-5985-8293> <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2021-48-03> <https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/article/view/17475> (in Ukrainian).
4. Chaturapruek S, Dalberg T, Kizilcec R F Studying. Undergraduate Course Consideration at Scale. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/2332858421991148>
5. Benjamin M. P. Perceptions of subject difficulty and subject choices: Are the two linked, and if so, how? This report was written by Benjamin M. P. Cuff, from Ofqual's Strategy, Risk and Research directorate, 2017, p.53 <http://nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/> https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/649891/Perceptions_of_subject_difficulty_and_subject_choices.pdf
6. Chandrashekar A., Mohan J. Preparing for the National Health Service: the importance of teamwork training in the United Kingdom medical school curriculum, *Adv Med Educ Pract*, 2019, p. 679–688. doi: 10.2147/AMEP.S203333 <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6709809/>
7. Yara M. Elfakharany, Ayat M. Domouky, Dalia I.A. Mesallam, Reham H. Abdel-Kareem. Scientific publishing: a free-choice elective course for undergraduate Medical Students challenged by COVID-19 pandemic. Research Square, 2022. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-1438694/v1>
8. Barroga E, Mitoma H. Improving Scientific Writing Skills and Publishing Capacity by Developing University-Based Editing System and Writing Programs *J Korean Med Sci*. 2019, 34(1):e9. <https://doi.org/10.3346/jkms.2019.34.e9> 2019
9. Jason E. Dowd J.E., Thompson RJ, Reynolds J A, Coley J, Understanding the Complex Relationship between Critical Thinking and Science Reasoning among Undergraduate Thesis Writers *Life Sci Educ* 2018,17(1):ar4. doi: 10.1187/cbe.17-03-0052 <https://doi.org/10.1187/cbe.17-03-0052>
10. Osman, T. Medical students' perceptions towards research at a Sudanese University. *BMC Med Educ* 16, 253 (2016). <https://doi.org/10.1186/s12909-016-0776-0>
11. Barroga E, Mitoma H, Critical Thinking and Scientific Writing Skills of Non-Anglophone Medical Students: a Model of Training Course *J Korean Med Sci*. 2019 Jan 21;34(3):e18. English <https://doi.org/10.3346/jkms.2019.34.e18>
12. Fouda Neel A, AlAhmari LS, Alanazi RA, Sattar K, Ahmad T, Feeley E, Khalil MS, Soliman M, Medical students' perception of international health electives in the undergraduate medical curriculum at the College of Medicine, King Saud University *Journals Advances in Medical Education and Practice*, Volume 2018:9 Pages 811–817 DOI <https://doi.org/10.2147/AMEP.S173023>

Надійшла до редакції 11.02.2023 р.

Прийнята до друку 21.02.2023 р.

Електронна адреса для листування dariav.usenko@gmail.com